



LÄRORIKT

Dialogkort

Så här använder ni dialogkorten:

Blanda alla 54 kort och placera dem i en hög mitt på bordet. Dra ett kort i taget, läs texten högt och inled en diskussion med dina kolleger.

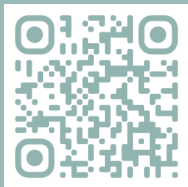
Ni kan också jobba med korten enligt utvalda teman, antingen med endast ett tema i taget eller med flera. Ni hittar en lista på alla 12 teman på baksidan av det här kortet.

På varje kort finns en QR-kod som leder till den fullständiga artikeln på [Lärorikt.fi](https://larorikt.fi). Skanna koden och läs artikeln för att fördjupa diskussionen.

Här är de 12 teman som ingår i det här paketet. Lärorikt publicerar regelbundet artiklar om intressanta och relevanta ämnen för er som är intresserade av pedagogik. För att läsa om mer aktuella teman, besök www.larorikt.fi.

- 1-4** Hjärnhälsa och koncentration
- 5-8** Kreativitet och lek
- 9-13** Ledarskap
- 14-17** Livslångt lärande
- 18-21** Lärande och AI
- 22-26** Läsning
- 27-31** Rörelse
- 32-36** Skolans uppdrag
- 37-40** Socioemotionella färdigheter
- 41-45** Styrkor
- 46-50** Stöd för konstämnen
- 51-54** Värdegrund

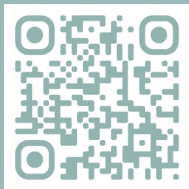
1



”Efter att du suttit framför datorn under lektionen tar du fram telefonen under rasten. När rasten är slut lägger du undan telefonen och öppnar datorn för nästa lektion. Hjärnan blir överbelastad och får aldrig den där pausen den skulle behöva.”

Hur gör du som lärare för att minska elevernas skärmtid?

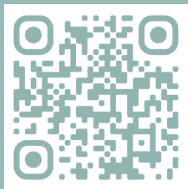
2



”Koncentrationsförmåga är viktigt. Men det är också förmågan att vara öppen för intryck, att vara delaktig av sin värld.”

– Kim Wikström

Hur få eleverna att aktivt delta i lektionerna?



”Om de här eleverna eller studerandena hela tiden har bemötts av negativitet och felaktiga förväntningar, sjunker motivationen mycket snabbare än för neurotypiska elever.”

Hur kan du som lärare bemöta elever/studerande med NPF på bästa sätt?

4



”Ett enkelt tips är att skriva ner en plan för lektionen på tavlan. Som lärare måste man inte låsa sig vid den, men det inger en känsla av struktur innan lektionen börjar.”

Hur kan du öka koncentrationen i klassen?

5



”Vi lär oss mycket genom att leka. Leken ger oss möjlighet att uttrycka känslor och utveckla vår sociala och empatiska förmåga.”

Hur leker du med dina elever/studerande?

6



”Lek gör oss alla till bättre människor. Genom lek lär vi oss att förstå den yttre världen, och samtidigt vår egen inre värld. I en tid när oroligheter ökar på olika håll ökar lekens betydelse också för oss vuxna.”

Hur kan vi ta in leken också i lärarrummet?

7



”Du måste vara närvarande och bry dig väldigt mycket om det du gör för att kunna inspirera andra, och många lärare är väldigt rädda för att ta ut svängarna.”

Hur tar du ut svängarna i klassrummet?



”Det är viktigt att man får en känsla för ämnet när man stiger in i ett klassrum. Miljön främjar inläringen.”

Hur kan du inreda (klass)rummet så att det stöder lärandet?

9



”Varje dag producerar vår hjärna upp till 100 000 tankar, åtskilliga av dem är nyttiga – men många är distraherande, ältande och negativa.”

Hur kan du styra ditt eget förhållningsätt till saker?

10



Med jämna mellanrum lönar det sig att kartlägga sitt liv, för att få en överblick över vart man nått och vad som fortsättningsvis kräver arbete.

Var står du/din skola just nu?

11



Organisationer, där verksamheten, strukturen och aktiviteterna följer gemensamma värden och värderingar bland medarbetarna, uppvisar högre grad av trygghet och meningsfullhet i arbetet, större trivsel och produktivitet.

Vilka är våra gemensamma värderingar?

12



En ledares viktigaste uppgift är inte att administrera och organisera. Det är att leda med passion, föredöme och närvaro. Det är att leda värderingar. Det är att leda människor.

På vilket sätt förenar man ledning av verksamhet med ledning av människor?

13



Pedagogiskt ledarskap är när vi medvetet arbetar med att direkt eller indirekt underlätta lärande. Det behöver vara reflekterande för att vi inte ska riskera att landa i en “Greta Thunberg-pedagogik”.

Hur ser det pedagogiska ledarskapet ut på vår enhet?



”Vill eller måste människan lära sig mera – under hela sitt liv? Ska fokuset ligga på den enskilda individen och dennes kompetenser? Eller blir lärandet meningsfullt och hållbart då människor fungerar och agerar tillsammans, delar med sig av sina livserfarenheter och ambitioner?”

– Petri Salo

Hur tänker du kring de olika förhållningssätten till livslångt lärande?



”Just nu talar man mycket om olika arenor för lärande. Förutom de formella betonar man lärande i vardagslivet, i synnerhet på arbetsplatser där förändrings-tempot är högt. Framtidens kompetenser är en annan het trend.”

Vad ska vi kunna om tre eller fem år?



”Idén om utbildning som samhällsutveckling lever också idag, och nu räcker det inte med en utbildning, utan var och en måste vara beredd att omskola sig om och om igen.”

– Henrika Franck

Hur ser du på utvecklingen av det kontinuerliga lärandet?



”Våra vardagliga liv är oftast rätt inrutade och rutinartade. Det är nödvändigtvis inte varje dag vi stannar upp, tänker till och reflekterar, på ett djuplodande sätt, över det vi gör eller har varit delaktiga i.”

– Henrika Franck

Hur och när reflekterar du över ditt eget lärande i olika situationer och sammanhang?



Elever kan ofta vara mer intresserade av snabba belöningar än av långsiktiga satsningar på sin lärprocess. Vi behöver få dem att inse att AI är en bra dräng, men en dålig herre.

Hur får vi eleverna att använda AI så att det stöder djuplärande?



”AI-hantering kommer inom en överskådlig framtid att hänga på den enskilda läraren, och det leder till stora kvalitetsskillnader mellan skolorna.”

Hur kan vi motverka detta?



”Det talas om AI som en framtidsfärdighet, men färdigheterna är relevanta redan nu både i skolan och i arbetslivet. Pedagoger har ett ansvar att lyfta fram AI på samma sätt som andra helheter i undervisningen.”

Hur tänker du kring AI som en framtidsfärdighet?



”Frågan är om vi fördummas när vi överlåter tänkandet till en dator. Eller om vi tvärtom kan frigöra vår nyfikenhet och kreativitet – och tänka på en högre nivå – när vi tar hjälp av AI.”

På vilket sätt kan du använda AI för att stöda elevers nyfikenhet och kreativitet?



Läsande vuxna och läsande förebilder bland lärarna behövs för att vi ska få barnen att läsa mer. ”Läsande lärare genererar läsande elever.”

Vad kan vi göra för att synliggöra lärarnas läsande?



”Med hjälp av litteraturen tar vi fasta på värderingar som empati, och att reflektera kring egna och andras känslor.”

I vilken mån styr pedagogiska målsättningar urvalet av litteratur i vår skola?



”Läraren bör framställa texterna så att de är möjligast angelägna för eleverna. Det gör man bäst genom att koppla elevernas egna erfarenheter och intressen till innehållet i texten.”

Hur gör du läsningen angelägen för eleverna?



”Hur mycket barnboken än
vurmar för att inkludera ska den
inte stanna i att släta ut. Tvärtom
höjs den konstnärliga pulsen bara
om ambivalens, komplexitet, det
udda, underliga och oväntade ges
spelrum.”

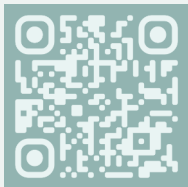
– Mia Österlund

**Vilka färdigheter krävs av en
lärare för att diskutera också
svåra frågor i klassrummet?**



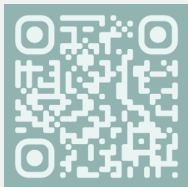
Böcker kan vara speglar för den egna verkligheten och fönster till andras verkligheter. Om vi har nycklarna som öppnar dörren kan vi bli delaktiga i den värld där historien utspelar sig.

Hur gör du för att öppna dörren till textens värld?



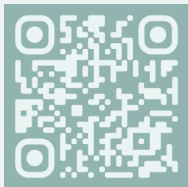
”Är det okej för en elev att stiga upp under lektionen för att sträcka på sig, utan att genast bli tillsagd att sitta stilla?”

Hur tillåtande är du när det gäller att röra på sig under en lektion?



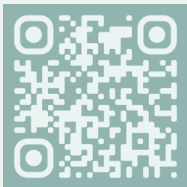
”Det vi har sett från skolor som inför mer rörelse och aktivt styrda raster är att det blir lättare att komma igång igen när eleverna kommer in i klassrummet efter rasten. Det minskar konflikterna och ökar koncentrationen.”

Hurudana erfarenheter har du av det här?



”Lärarna är kanske rädda för att eleverna ska mista sin koncentration. Faktum är att pausgymnastik har motsatt effekt – koncentrationsförmågan ökar.”

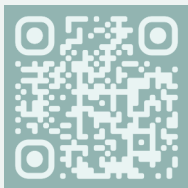
Hur kan vi få in mera aktivitet i undervisningen utan att det sker på bekostnad av ordningen i klassen?



”Vårt utbredda stillasittande i samhället är tyvärr en bidragande orsak till att vi inte orkar koncentrera oss längre, men även en mycket känslig punkt.”

– Henrika Backlund

Hur ska vi tillsammans med hemmen motverka stillasittande?



”Däremot upplevde lärarna att utomhusundervisning har en positiv inverkan bland annat på elevernas hälsa och välbefinnande, samarbetsförmåga och miljömedvetenhet.”

Vilka delområden av din undervisning kunde du de facto flytta utomhus?



Beskrivningen av skolans uppdrag i läroplanen är bred. Alla inom skolan behöver därför fundera på vilken som är vår huvudsakliga uppgift och hur vi utför den.

Vad nytt måste vi ta in för att få det att fungera och vad kan vi modigt lämna utanför?



För att uppnå goda resultat behöver vi satsa på systemeffekt. Det betyder inte enskilda framgångshistorier, utan att allt sitter ihop i en helhet, att alla drar åt samma håll.

Kring vilka frågor kan vi jobba systematiskt i skolan eller kommunen, och hur kunde samarbetet se ut?



Den nya läroplanen har lett till ett större teamtänkande inom kollegiet. Därmed har skolan tagit ett rejält steg vidare som lärande organisation, vilket också var avsikten.

På vilka sätt uppfyller vårt kollegium definitionen av en lärande organisation?



Idag sätts mycket fokus och tidsresurser på de elever som har utmaningar vad gäller lärande.

Hur stöder och uppmuntrar vi de elever som lär sig snabbt?



Att kontinuerligt rannsaka sig själv och fokusera på att hela tiden bli bättre är en styrka i den finländska skolan. Samtidigt glömmer vi ibland hur bra vårt utbildningssystem redan är.

Vilka är vår skolas styrkor och spetskompetenser?



”Nyfikenhet är en underskattad färdighet i våra skolor och här finns det ett tydligt samband med senare akademisk framgång. Nyfikenheten kan man väcka till liv genom att det händer någonting riktigt överraskande under en lektion.”

Hur gör du för att väcka elevernas nyfikenhet?



Faktorer som stärker skolmotivationen är att göra saker tillsammans, att ha möjligheter att påverka och att regelbundet få positiva upplevelser och en känsla av att lyckas i skolvardagen.

Hur engagerar du dina elever?



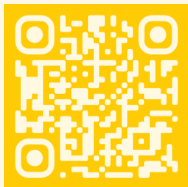
”Genom att lära ut trygghetsfärdigheter kan man stärka barns och ungas självkänsla, sociala kompetens och förmåga att försvara sig.”

Hur stärker du elevernas tro på sig själva och förmåga att samarbeta?



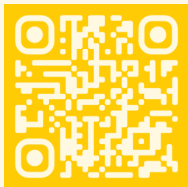
Med uppmuntran och genuint intresse kan vi förstå de känslor och tankar som ett barn försöker uttrycka. Om anknytningen uteblir och känslorna inte blir bekräftade kan det leda till att barnet inte utvecklar förmågan att reglera sina känslor.

Hur kan vi bli bättre på att förstå barns och ungas känslovärld?



Skolan är viktig för unga som bygger sin identitet. För att skapa en sund självuppfattning behöver de acceptans av föräldrar och andra vuxna. Lärare och personal inom elevhälsan som isolerar sig är ett hot mot ungas välbefinnande.

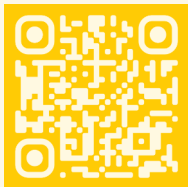
Hur gör du när du som vuxen bekräftar en ung människas identitet?



”Erfarenheter av att ha lyckats och ha lärt sig, i kombination med konkret och positiv feedback, hör till de allra bästa motivationsstärkarna. Var och en vill göra mer av sådant som lyckas.”

– Sanna Wenström

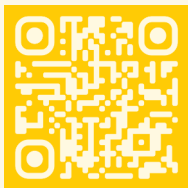
Hur planerar du verksamheten så, att alla elever regelbundet får känslan av att lyckas?



”Varje vuxen människa i skolan är en del av skolgemenskapen. Skolpersonalens uppgift är att försäkra sig om en positiv, accepterande atmosfär, stödja ungas styrkor och att så fort som möjligt ta tag i mobbning, skolfrånvaro och andra problematiska fenomen.”

– Kristina Ström

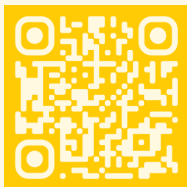
Hur gör vi i vår skola för att skapa en sådan skolkultur?



”Ivern ser inte på diagnoser, utan fokuserar på styrkorna. Viktigare än betyg och vitsord är att utbildningen väcker den studerandes inre motivation och entusiasm.”

– Sanna Wenström

**Hur hjälper vi eleverna att hitta
“sin grej” på väg mot ett yrke
och ett gott liv?**



”Lärarnas välbefinnande har en avgörande roll för i vilken mån skolan kommer att lyckas med att fylla sin pedagogiska grunduppgift.”

– Kristina Ström

**Hur gör vi för att öka
välmåendet bland personalen i
vår skola?**



”Konst är inte ett kosttillskott med lite oklar verkan. Det är varken guldkant eller lyx. Det är ett grundbehov, som varje barn behöver få mättat. En grundläggande mänsklig verksamhet, som varje barn behöver få redskap för att både utöva och förstå.”

Vilken ställning har konstämnen i vår skola?



”Konst ökar vår förmåga att hantera svåra situationer. En satsning på skolans konstämnen är därmed även en investering i både välmående och kunskap.”

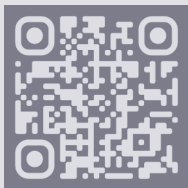
Hur kan konsten hjälpa oss att behandla svåra teman?



”Livet utanför skolan består inte enbart av den kunskap läsåmnen ger. Jag vill tro att skolans största uppgift är att lära oss bli människor. Det finns kunskap att erövra och utrymmen att navigera i som läsåmnena inte täcker.”

– Karin Erlandsson

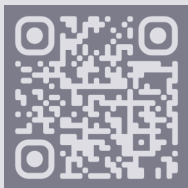
**Hur kan konst- och färdighets-
ämnen stödja eleverna att växa
som människor?**



”Kreativitet är en färdighet, en muskel, något som växer då den utövas. Varifrån ska alla Finlands innovatörer tas om inget barn praktiserar kreativitet?”

– Karin Erlandsson

Hur odlar du din egen kreativitet?



”Erfarenheten av skapande ämnen i skolan är viktig. Skapande är ingenting magiskt, utan det handlar om att lära känna sig själv och sina egna tankegångar”.

– Anders Adlercreutz

Hur kan vi ge plats för mera skapande verksamhet i skolan?



Genom att utveckla elevernas moraliska kompass stärker vi deras samhörighet, också med andra än den egna närmaste kretsen. Värderingarna får betydelse när eleverna ser att de gäller också andra än bara dem själva, familjen eller vännerna.

Hur kan vi stärka den moraliska kompassen bland eleverna?



Karaktäristiskt för skolor med utmärkta inlärningsresultat är goda relationer mellan lärare och elever som präglas av respekt som byggts in i gemensamt överenskomna system och strukturer.

Hur ser relationen mellan elever och lärare ut på vår enhet?



”I värsta fall blir det floskler utan någon större förankring i vår vardag. Därför är det viktigt att gå från det abstrakta till det konkreta, från ’bullshit till beteende’ ”.

– Micaela Romantschuk

Hur omsätter vi värderingarna i handling så att de blir mer än tomma ord?



Vi behöver lära barn och unga att ”vara ett jag i ett vi”. Att våga uttrycka sig själv på sitt eget sätt och samtidigt ge utrymme också åt andra.

Hur stödjer vi eleverna i det här?